

Päihdehuollon palveluyksiköt

Julkaistu 20.12.2005. Päivitetty 8.10.2015.

A-klinikka tai päihdekliniikka on avohoitoyksikkö, josta voi hakea apua päihde- tai riippuvuusongelmiin ja niihin liittyviin sosiaalisiin ja mielenterveydellisiin ongelmiin. Joissakin kunnissa palvelut on yhdistetty mielenterveyspalveluihin. Avohoitoyksiköissä on mahdollisuus mm. oman tilanteen kartoitukseen, palveluohjaukseen, avovieroitushoitoon ja yksilö- tai ryhmämuotoiseen kuntoutukseen tai terapiaan. Nuorisoasema on ensisijaisesti nuoria ja heidän läheisiään päihde- ja muissa ongelmissa palveleva avohoitoyksikkö. Toimintamuodot ovat pitkälti samat kuin A-klinikoilla. Toiminnalliset työmuodot ja ajanviettovaihtoehtojen etsiminen korostuvat. Opioidiriippuvaisille päihteiden käyttäjille tarkoitettua korvaushoitoa tarjotaan sekä siihen erikoistuneissa avohoitoyksiköissä että terveyskeskuksissa.

Katkaisuhoitossa päihteiden käyttökierre pyritään katkaisemaan, hoitamaan vieroitusoireet ja luomaan edellytykset fyysiselle ja sosiaaliselle kuntoutumiselle. Katkaisuhoitajakso voidaan toteuttaa joko avohoidossa tai noin viikon laitoshoidona katkaisuhoitoyksikössä tai joillakin paikkakunnilla terveyskeskuksen vuodeosastolla. Katkaisuhoitoa voidaan tarjota myös osana kuntoutusyksikön palveluja. Lisäksi on olemassa huumeidenkäyttäjien vieroitushoitoon erikoistuneita yksiköitä.

Erilaisissa päihdekuntoutuslaitoksissa tarjotaan pitempiaikaista, yleensä 2–4 viikon intensiivistä jatkohoitoa.

Päihdesairaala (ent. Järvenpään sosiaalisairaala) on Suomen ainoa riippuvuusongelmiin erikoistunut sairaala.

Laitoskuntoutuksessa keskeisiä työmuotoja ovat mm. yksilö- ja ryhmäkeskustelut, yhteisöhoito, elämäntilanteen parantaminen, toiminnallinen viikko-ohjelma, fyysisen ja psyykkisen terveydentilan hoitaminen sekä jatkohoidon suunnittelu. Osassa yksiköitä kuntoutus on tarkoitettu myös heille, joilla on lisäksi mielenterveyden häiriöitä tai psyykinen sairaus.

Päihdehuollon asumispalvelut on tarkoitettu päihdeongelmallisille, jotka tarvitsevat asumiseensa tilapäisesti tai pysyvästi päivittäistä tukea ja apua. Tukiasumisen tavoitteena on kuntouttaa asiakas itsenäiseen asumiseen tai mahdollisesti myös työhön. Tukiasumiseen liittyy yleensä hoitosuhde esimerkiksi A-klinikkaan. Palveluasuminen on tarkoitettu pitempiaikaista, jopa pysyvää asumista varten ja sen tavoitteena on ylläpitää ja edistää päihteidenkäyttäjän toimintakykyä ja auttaa elämäntilanteen parantamisessa.

Ensisuojat ovat väliaikaisia majoituspaikkoja, joissa pyritään käynnistämään tarvittavia kuntoutustoimia. Ensisuojasta saa yösijan myös päihtyneenä. Selviämisasemalla varmistetaan voimakkaasti päihtyneen turvallinen selviäminen. Selviämishoitoa on tarjolla myös joidenkin terveydenhuollon päivystysyksiköiden yhteydessä. Päiväkeskukset toimivat joko erillisinä tai muiden palveluiden yhteydessä. Ne tarjoavat mahdollisuuden esim. ryhmämuotoiseen toimintaan, asioiden hoitoon, ruokailuun ja pyykinpesuun.

Avohoitoon ja katkaisuhoitoon voi yleensä hakeutua suoraan. Laitoshoitoon tarvittavan maksusitoumuksen ja asumispalveluihin tarvittavan päätöksen saa kunnan sosiaaliviranomaiselta. Lähetekäytännöt vaihtelevat paikallisesti, mutta yleensä laitoshoitoon hakeuduttaessa se tarvitaan. Lisätietoja erilaisista päihdepalveluista ja niihin hakeutumisesta saat paikkakuntasi A-klinikalta, sosiaalitoimistosta tai terveyskeskuksesta.

A-kiltojen jäsenenä on A-klinikkatoimen asiakkaita, omaisia sekä vapaaehtoistyöstä kiinnostuneita. Toimintamuotoja ovat mm. ryhmät sekä virkistys-, tiedotus- ja valistustoiminta. **AA** -ryhmät ovat alkoholiongelmaisten toveriseuroja, joissa esiinnyttäen nimettöminä. Keskeisin toimintamuoto on ryhmäkokous, jossa toipumista tuetaan 12 askeleen ohjelman mukaisesti. **AI-Anon** -ryhmät on tarkoitettu alkoholiongelmaisten läheisille.

Kaikenlaisia terveysongelmia ja samalla niiden yhteyttä alkoholinkäyttöön on hyvä selvittää terveyskeskuksessa, työterveyshuollossa tai vaihtoehtoisesti yksityislääkärin kanssa. Niihin voi ottaa yhteyttä myös silloin, kun tarvitsee hoitoa vieroitusoireisiin. Erilaiset tapaturmat ja sairaudet kuuluvat pääsääntöisesti terveyskeskukseen, josta tarvittaessa ohjataan erikoissairaanhoidon. Sairaalahoitoa tarvitaan esim. alkoholimyrkytyksen, haima- ja maksatulehduksen, maksakirroosin, erilaisten sydämen ja verenkiertoelimestön vakavien häiriöiden hoidossa. Runsasta alkoholin käyttöä seurannut sekavuustila, ns. juoppohulluus vaatii myös sairaalahoitoa – useimmiten psykiatrisessa sairaalassa. Mielenterveystoimisto tai psykiatrinen poliklinikka saattaa olla oikea hoitopaikka tilanteessa, jossa käytetään alkoholia kriisistä, ahdistuksesta tai masennuksesta selviytymiseen – tai jos on ollut itsemurha-ajatuksia.

Ari Saarto

Kehittämisjohtaja, A-klinikkasäätiö

Päivittänyt:

Maria Inkinen

kehittämiskoordinaattori, TtM, A-klinikkasäätiö

link

Yhteystietoja ►

Lähde verkko-osoite: <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/paihdeongelmien-hoito/paihdehuollon-palveluyksikot>